

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobkyně: **M. K.**, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem v Praze 2, Na Poříčním právu 1/376, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 1. 2015, č. j. MPSV-UM/2142/15/4S-MSK, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. 8. 2015, čj. 20 Ad 21/2015 – 41,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalobkyně **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobkyně (stěžovatelka) napadla kasační stížností ze dne 21. 8. 2015 v záhlaví označené usnesení krajského soudu, a to do výroku II., kterým byl její návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů zamítnut. Krajský soud uvedl, že z § 35 odst. 8 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), plyne, že pro ustanovení zástupce z řad advokátů musí být splněny kumulativně dvě zákonné podmínky. V první řadě musí žalobkyně splnit podmínky pro osvobození od soudních poplatků, což je v posuzovaném případě splněno. Druhá podmínka spočívající v potřebě zastoupení k ochraně práv žalobkyně splněna není. Soud v této souvislosti odkázal na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2004, čj. 4 As 21/2004 - 64, ze dne 31. 5. 2011, čj. 5 Afs 20/2011 - 62, a ze dne 4. 12. 2013, čj. 1 As 117/2013 - 17. Novelou soudního řádu správního provedenou zákonem č. 303/2011 Sb. bylo do uvedeného ustanovení vloženo příslovce „nezbytně“, což mělo podle důvodové zprávy zdůraznit mimořádnost institutu ustanovení zástupce z řad

advokátů. Podle obsahu dané žaloby je zjevné, že se žalobkyně bez problému orientuje v hmotněprávních a procesních předpisech, zná svá práva a také je uplatňuje. Projednávaná věc není mimořádně složitá, pro kterou je nezbytná odborná právní pomoc. Žalobkyně rovněž obdobných žalob podala ke krajskému soudu celou řadu. Předmětná žaloba je po obsahové stránce dostatečná, jednoznačně formulovaná, obsahující podstatná skutková tvrzení a odkazy na příslušnou judikaturu, a proto by ustanovený zástupce nemohl uvést další podstatná tvrzení nad rámec dané žaloby.

[2] V kasační stížnosti stěžovatelka namítala, že nesouhlasí s napadeným usnesením. Stěžovatelka nemá právnické vzdělání, a proto požádala soud o pomoc, která jí usnadní orientaci v právních věcech a pomůže jí reagovat na požadavky soudu. Stěžovatelka je téměř bez prostředků, přičemž pobírá pouze částečný invalidní důchod a sociální dávky. Stěžovatelce bylo v rámci insolvenčního řízení vedeného u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. KSOS 25 INS 11870/2011 povoleno oddlužení, v rámci kterého plní splátkový kalendář měsíční splátkou ve výši 571,55 Kč. Po odečtení jejích nákladů od příjmů jí zůstává 10,57 Kč měsíčně, a proto si nemůže dovolit hradit služby advokáta. Splňuje tedy podmínky pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro dané řízení. Stěžovatelka dále poukázala na znění čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a na procesní právní úpravu týkající se dovolání k Nejvyššímu soudu. Rovněž podotkla, že krajský soud dosud o žalobě nerozhodl. Z obsahu podání stěžovatelky tedy vyplývá, že se domáhá toho, aby byl výrok II. napadeného usnesení zrušen a věc byla vrácena zpět krajskému soudu k dalšímu jednání. Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

[3] Kasační stížnost je přípustná. Důvodnost kasační stížnosti soud posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž je povinen přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[4] Kasační stížnost není důvodná.

[5] Podle § 35 odst. 8 s. ř. s. může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv. Z dikce § 35 odst. 8 ve spojení s § 36 odst. 3 s. ř. s. vyplývá, že účastníkovi může být ustanoven zástupce při současném splnění čtyř předpokladů: a) je podán návrh na ustanovení zástupce, b) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, c) žadatel doložil nedostatek prostředků pro vedení řízení a d) ustanovení zástupce je nezbytně třeba k ochraně navrhovatelových práv.

[6] Nejvyšší správní soud konstatuje, že první tři předpoklady stěžovatelka splňuje. Nikoli již však předpoklad čtvrtý. Jak správně uvedl krajský soud, institut ustanovení zástupce se uplatní pouze v případech, ve kterých je to nezbytné k ochraně subjektivních práv, tedy tehdy, pokud účastník řízení nedisponuje potřebnou znalostí právních předpisů s ohledem na konkrétní okolnosti projednávané věci. Pouhá špatná finanční situace stěžovatelky bez dalšího nezakládá nezbytnou potřebu ochrany jejích práv ustanovením zástupce soudem (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2013, čj. 1 As 117/2013 - 17).

[7] Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2011, čj. 5 Afs 20/2011 - 3, „soud tedy při rozhodování o žádosti o ustanovení zástupce zvažuje, nakolik je žalobce sám způsobilý se před soudem hájit; přitom přihlíží k charakteru projednávané věci, k osobnostním poměrům žalobce a k úrovni žaloby, případně dalších podání, z nichž lze dovodit úroveň povědomí žalobce o jeho právech v soudním procesu a vůbec o právních poměrech v České republice.“

[8] Dle rozhodnutí kasačního soudu ze dne 27. 5. 2004, čj. 4 As 21/2004 - 64, „advokát bude ustanoven zástupcem účastníka k ochraně jeho zájmů tehdy, jde-li o věc po stránce skutkové nebo právní složitou a jestliže potřeba ochrany práv účastníka v soudním řízení vyjde najevo, např. z nekvalifikovaných podání účastníka, jímž se na soud obrací apod. Vzhledem k tomu, že největší nároky po odborné stránce klade na účastníka řízení formulování samotného návrhu (žaloby), navíc v poměrně krátkém časovém úseku, je právě obsahová a formální úroveň sepsané žaloby kritériem pro závěr soudu o potřebě ochrany práv účastníka.“

[9] V tomto konkrétním případě je stěžovatelka osobou, která není v rámci soudních řízení žádným „nováčkem“, jak mj. vyplývá z přehledu řízení vedených ve věcech stěžovatelky zdejším soudem, orientuje se v příslušných právních předpisech a je schopna erudovaně zformulovat správní žalobu včetně všech jejích nezbytných obsahových součástí. Předmětná žaloba stěžovatelky představuje dostatečně a téměř odborně napsaný dokument, který má svoji vnitřní systematiku a obsahuje veškeré podstatné formální i materiální náležitosti. Navíc posuzovaný případ nepředstavuje skutkově a právně složitou věc. Institut ustanovení zástupce z řad advokátů tak zde nebyl namístě.

[10] Nejvyšší správní soud uzavírá, že neshledal v postupu krajského soudu pochybení, resp. že stěžovatelka nebyla zkrácena na svých subjektivních právech, a tak kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou.

[11] O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměla úspěch. Žalované, které by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nad rámec její běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. září 2015

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu